

Børnehjemmet i Villerslev.

En lille Stump af Thys Historie.

Af Ejnar Dahl

I DISSE DAGE, da Børnesagen forhåbentlig er aktuel i Thisted Amt, og da Plejehjemsforeningen bygger sit Optagelseshjem i Ås, kan det måske være af Interesse - også som Bidrag til Thys Historie - at fortælle om et mærkeligt Forsøg, der for 48 År siden blev gjort på at grundlægge et Hjem eller en Opdragelsesanstalt for forsømte og vildfarne Børn i Thisted Amt. Det var en Thybo, der vovede Forsøget, nemlig *Niels Christian Christoffersen Hove*, født den 28de December 1815 i Vibberstoft i Villerslev. Han var Seminarist og var 26 År gl. bleven dimitteret fra Snedsted Seminarium. Allerede Året før blev han gift med *Maren Christensen Nørgård* fra Stagstrup, født 1814. Det hedder, at "hun deltog med ham i hans Uddannelse til Skolegerningen."

Hove var en Række År Lærer i Øsløs, Øster Hanherred, og sidst i Ingstrup i Vendsyssel. På Grund af Halsbesværligheder og Astma tog han sin Afsked med Pension og flyttede tilbage til sin Hjemstavn, idet han købte sig en Ejendom på over 2 Tdr. Hartkorn, ca. 50 Tdr. Land, i Vibberstoft.

Allerede som Lærerfolk havde Hove og hans Hustru, der var barnløse, haft Plejebørn, og det var Børn, som alt var bleve temmelig moralsk fordærvede. Indtil 4 ad Gangen havde de i Pleje, og det var lykkedes godt. Også i Villerslev havde de Plejebørn, men bestandig omgikkes de med Tanker om at ofre hele deres Tid og alle deres Kræfter på at tage sig af de vildfarne små

I Marts 1867 indgik de da til Amtet med Andragende om, at Amtsrådet vilde lade opføre en Bygning på deres Ejendom passende til en Opdragelsesanstalt, mod at Hove og Hustru overdrog hele deres Ejendom til Anstalten i Eje.

Så man kan forstå, at det har været Kærlighed til Sagen, som drev dem.

Andragendet blev støttet af Provst Fibiger i Rosholm.

Amtmand Nutzhorn var egentlig stemt for Sagen, Amtsrådet var mere køligt. Dog blev et Udvalg nedsat, bestående af Kammerråderne Knudsen og Neergård og Proprietær Eyber. I de Dage bestod Amtsrådet af lutter Kammerråder og Proprietærer, én Gårdejer var der dog, Lars Lynggard.

Det kom til et Møde mellem Udvalget, Hove og Provst Fibiger. Man enedes om, at Planen i den af Hove først fremsatte Skikkelse næppe var gennemførlig, men følgende blev så indstillet til Amtet:

1. Hove forpligter sig til inden Januar 1868 at indrette på sin Ejendom et passende Lokale til Opdragelsesanstalt for 15 moralsk fordærvede Børn i en Alder fra 7-15 År.
2. Plejelønnen for hvert Barn skal være 45 Rdl. mod at der gives dem forsvarlig Undervisning, Kost, Vask, Logi, Lys og Varme samt Reparation af Klæder. De 30 Rdl. udredes af Forsørgelseskommunen, de 15 Rdl. er Tilskud af Amtsrepartitionsfonden, som også betaler Læge og Medicin. Udgiften til Beklædning afholdes af Kommunen.
3. Der overlades Hove af Amtsrepartitionsfonden et treårigt rentefrit Lån på 500 Rdl.
4. Amtsrådet udnævner en Inspektion på 3 Medlemmer, som fører Tilsyn med Anstalten.
5. Overenskomsten med Amtet gælder kun for et Tidsrum af 3 År.

På dette Forslag gik Amtsrådet ind, Indenrigsministeriets Approbation blev indhentet i September 1867, der blev indrykket Avertissementer i Thisted Avis, Morsø Avis, Ålborg Avis og Hjørring Avis, idet 3 Pladser måtte besættes af Børn fra Ingstrup, Torslev og Svenstrup i Vendsyssel, og fra Nyår 1868 begyndte Anstalten sin Virksomhed.

Inspektionens Medlemmer blev Provst Fibiger som Formand, Kammerråd Neergård og Gårdejer Peter Ginnerup af Vibberstoft.

Til at begynde med kneb det med Tilgangen af Børn, idet Landkommunerne ikke var opmærksomme for Sagen, og der ikke måtte optages Børn på Anstalten fra de to Købstæder i Amtet. Imidlertid blev denne Bestemmelse ophævet, og snart blev de 15 Pladser besatte. Endvidere blev der også truffet Overenskomst mellem Hove og Københavns Magistrat, som ydede Anstalten et Tilskud på 1000 Kr., mod at der skulde være 10 Pladser på Hjemmet til københavnske vildfarne Børn.

Efterhånden voksede Tilgangen, og der var til Tider over 50 Børn på Anstalten, lige så mange som der nu er Plads til på Bøggildgård. 1 Juli 1870 fornyedes Overenskomsten mellem Amtet og Hove, Lånet på de 500 Rdl. blev stående, der ydedes et Tilskud på 100 Rdl. samt 50 Rdl. eller eventuelt 100 Rdl. til en Medhjælper i Skolegerningen, alt eftersom denne skulde være en gammel konfirmeret Elev eller en ældre måske eksamineret Seminarist. Dette sidste blev nødvendigt, og der var i alt 3 Lærere i Anstaltens Tid, sidst Lærer Ditlevsen, nu i Elsted, før ham Lærer Dalsgård, nu på Mors.

Amtets Tilskud til hvert Barn forhøjedes til 20 Rdl. og til at gælde 30 Pladser, senere til 25 Rdl. og i Novbr. 1873 endogså til 30 Rdl. for hver Plads.

Det syntes således at gå godt frem med denne vanskelige Gerning. I en Skrivelse til Amtet udtaler Hove sin Glæde over Arbejdet og bemærker, at hans Hustru og han stadig ønsker at ofre deres Evner og Kræfter og hvad Ejendom de er i Besiddelse af for Anstalten. Også Inspektionens Beretninger er rosende og tilfredsstillende.

Der var altså med få og små Midler skabt en Virksomhed, som afhjalp en stor Trang i Samfundet, og som måske burde have været fortsat. Naturligvis var Anstalten ikke tidssvarende efter Nutidens Forhold, der var ringe Plads, og det var en Fejl, at der var både Drengene og Piger. Men Hove har sikkert haft Evne til at omgås Børnene. Man må huske, at det var Børn, som allerede var komne langt ud i Vildfarelsen. Beboerne i Sognet var selvfølgelig til at begynde med bange for at have sådan en Anstalt på Stedet. Men Disciplinen var god, og man så f. Eks. 14 Drengene på én Gang en Sommer igennem i den skønneste Orden marchere til Rosholm Præstegård for at gå til Konfirmationsforberedelse hos Provst Fibiger, af hvem Anstaltens Børn blev konfirmerede.

Kosten var tarvelig, Mælk og Brød om Morgen, Middag og Aftensmad med The, om Søndagen Kaffe; en gammel Elev har dog til mig udtalt, at han var godt fornøjet med Maden.

Drengene blev beskæftigede både med Landbrug og Havebrug, om Vinteren flettede de Måtter og bandt Simebånd. Pigerne syede, strikkede og spandt, lærte også at væve.

Alligevel kunde Virksomheden i det lange Løb ikke gå. Børnene blev for mange, Forholdene for små, og Hove og hans Hustru for gamle, og navnlig var Hove svag. I det sidste År var der ikke den Orden, som der skulde være, og den 1ste Oktober 1876 opløstes Virksomheden, og Anstalten ophævedes. Hove byttede sin Ejendom bort med en mindre og levede her til sin Død 1881. Den 21. Februar blev han ramt af et Slagtilfælde og døde 3 Dage efter, 65 År gl. Han var bleven tildelt Dannebrogskorset. Hans Hustru overlevede ham i 5 År.

Så er Historien ikke længere. Der var ingen, som vilde tage sig på at gå videre i Hoves Spor, Opgaven var jo såre vanskelig. Men siden den Tid er andre Opdragelsesanstalter blevne oprettede, så Trangen har været til Stede.

Gid der altid må være Mænd og Kvinder; som enten på den ene eller anden Måde vil tage Opgaven op og hjælpe de hjemløse små fremad.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1916, side 111-115)